

Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

27 Mayıs / 2022

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

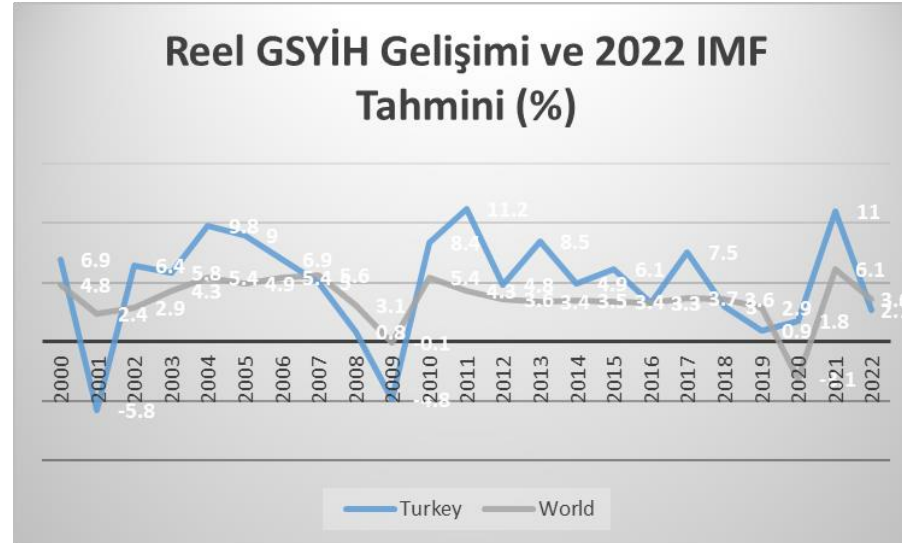

Davos'tan Çok Kutuplu Ekonomiye Geçiş Sinyalleri

- ❑ Bu hafta dünyanın gündeminde iki yıl aradan sonra tekrar Davos'da yüz yüze yapılabilen Dünya Ekonomik Forumu (WEF) vardı.
- ❑ 22-26 Mayıs tarihlerinde yapılan toplantıya Türkiye'den resmi bir katılım olmazken, 50 devlet lideri ve 2500 iş insanın katıldığı, Rusya'nın ise Sovyetler Birliği'nin yıkılmasından bu yana ilk kez davet edilmediği biliniyor.
- ❑ Öne çıkan başlıklara bakıldığında; savaş, resesyon, açlık, enerji kıtlığı idi. Alt temada ise tüm bu sorunların bir nedensellik oluşturduğu; küreselleşmeden çıkış ve çok kutuplu bölgesel ekonomilere geçiş vardı.
- ❑ Savaş konusunu birincil olarak ele alan zirvede Rusya'ya karşı yaptırımlarda bir sonraki aşamaya geçilmesi, Rusya'nın ihracat yapmasını zorlaştırmak konu edilirken;
- ❑ Almanya Ekonomi Bakanı Robert Habeck, petrol fiyatını düşürmek ve böylece Rusya'yı can evinden vurmak için küresel bir talep karteli oluşturulması gerektiğini önerdi.
- ❑ Rusya'ya baskı yaparak küresel çapta buğday ithalatının %28'ini karşılayan Ukrayna'ya ek tren ve kamyonların gönderilerek transferin sağlanması da acil uygulanması gereken konulara eklendi.

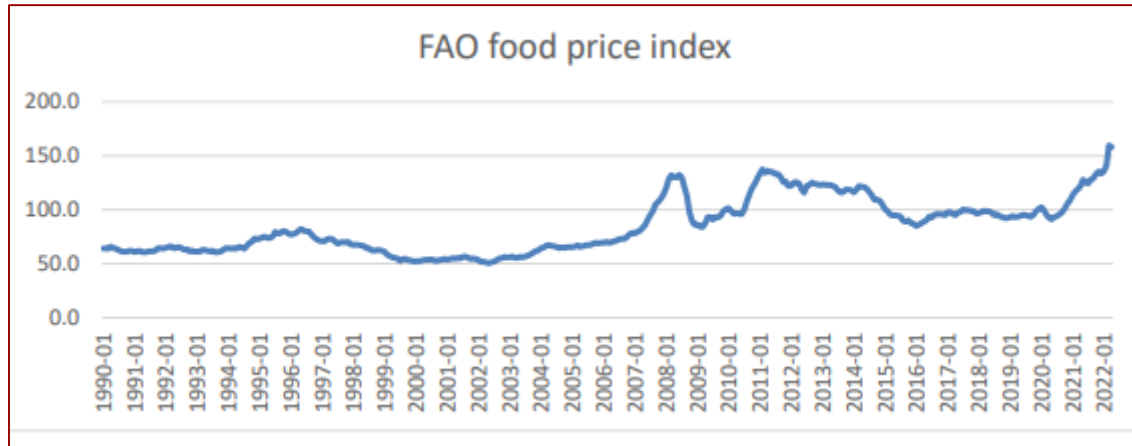
Davos'tan Çok Kutuplu Ekonomiye Geçiş Sinyalleri

- ❑ Davos'ta IMF Başkanı Kristalina Georgieva, 143 üye ülkenin büyüme beklentilerinin düşürüldüğüne dair açıklamasıyla katılımcıları şoke etti.
- ❑ Ukrayna'daki savaş, yükselen dolar kuru ve Çin'deki pandemi nedeniyle daralan küresel ekonomi, bu olumsuz gidişatın nedenleri olarak gösterilmekle beraber,
- ❑ İklim stratejileri konusunda enerji krizi kaynaklı sapmaların, adaletsiz vergi yükünün ve teknoloji ile yenilenebilir enerji başta olmak üzere yatırımların adil bir şekilde dağıtılması konusunda her zamanki gibi somut önerilerden ziyade temenniler yer aldı.

Oxfam'ın Çarpıcı Başlıklı Raporu & Gıda Kartelleri

- ❑ İngiliz yardım kuruluşu Oxfam'ın yayımladığı ve **Acıdan Yararlanmak (Profiting From Pain)** başlıklı rapora göre gıda ve enerji milyarlarlarının serveti enerji ve emtia fiyatlarında yaşanan sert artışlar nedeniyle geçtiğimiz iki yılda 453 milyar dolar arttı.
- ❑ Oxfam'a göre hızlı artış yaşayan gıda fiyatlarının etkisiyle geçtiğimiz 24 ayda “62 yeni gıda milyarderi” ortaya çıktı.
- ❑ Dünyanın en büyük gıda girişimcilerinden biri olan Cargill ailesine mensup milyarder sayısı pandemi öncesi sekiz iken bu sayı 12'ye yükseldi. Cargill, üç gıda deviyle birlikte dünyadaki tarım piyasasının yüzde 70'ini kontrol ediyor.
- ❑ Geçen yılda ortalama yüzde 30 artan gıda fiyatlarının pandemi öncesine göre 263 milyon insanı daha yoksulluk sınırının altına itmesi bekleniyor. Bu rakam İngiltere, Fransa Almanya ve İspanya nüfuslarının toplamına eşit ve yılsonuna dek günde 1,90 dolarla geçinen insan sayısını 860 milyona çıkaracak.

Oxfam'ın Çarpıcı Başlıklı Raporu & Enerji Sektörü

- ❑ Pandemi sürecinde büyük petrol şirketlerinin kar marjını ikiye katladığı ve 2022'de enerji maliyetinin %50 artış göstereceğinin tahmin edildiği belirtilen raporda; Son iki yılda petrol, gaz ve kömür sektöründeki milyarderlerin servetlerine %24 artışla 53,3 milyar\$ ekledikleri de ifade edildi.
- ❑ Öte yandan Uluslararası Enerji Ajansı Başkanı Fatih Birol, Davos'ta verdiği söyleşide dünyanın şu anda birinci global enerji krizini yaşadığına dikkat çekti.
- ❑ 70'li yıllarda yaşanan ve sadece petrol piyasalarını etkileyen krizden farklı olarak şu anda petrol, doğalgaz, kömür, elektrik fiyatlarının dünyanın birçok ülkesinde çok yüksek seviyelere çıktığının altını çizen Birol "Rusya 24 Şubat'a kadar dünyanın bir numaralı petrol, doğalgaz ihracatçısıydı ve kömür piyasalarında çok önemli bir aktördü.
- ❑ Rusya ihracatının yerine bir şey koymanın çok zor olduğunu söyleyen Birol "Amerika, Kanada, Brezilya ve başka ülkelerden petrolde üretim artışı gelecek, fakat bu zaman alacaktır. Petrol talebinin de mevsimsel olarak artmasıyla birlikte yaz ayları zor geçebilir ve petrol fiyatlarında yukarı doğru bir baskı görebiliriz" ifadelerini kullandı.

Oxfam'ın Çarpıcı Başlıklı Raporu vs Vergi Düzenlemeleri

- ❑ Oxfam Davos'ta buluşan dünya liderlerine süper zenginlere servet vergisi getirerek son 20 yılın en ciddi yoksulluk sorununa çare bulmaları çağrısında bulundu.
- ❑ Yardım kuruluşu, hükümetlere Arjantin'in pandemi döneminde milyarderlere uyguladığı tek seferlik vergiyi örnek göstererek benzer bir yol izlemeleri gerektiğini kaydetti. Arjantin geçtiğimiz yıl topladığı vergi miktarını 1,5 milyar dolar artırmıştı.
- ❑ Kuruluş bununla birlikte "devasa servetler ve güç tekellerinin" oluşmasını engellemek için kalıcı servet vergisi önerisinde bulundu. Buna göre servet vergisi milyonerler için yüzde 2, milyarderler için ise yüzde 5 olacak ve yıllık 2,5 trilyonluk bir gelir sağlanmasını sağlayacak.
- ❑ Oxfam, bu rakamın 2,3 milyar insanı yoksulluktan kurtaracağını, evrensel bir sağlık hizmeti sunulmasını ve alt ve alt-orta gelirli kesimdeki herkes için sosyal koruma sağlayabileceğine dikkat çekiyor.
- ❑ Oxfam'ın bu talepleri vergi konusunda zengin ülkeleri ne denli hareketi geçirir bilinmez ancak zirvenin ilk gününde bazı milyoner iş insanlarının siyasi liderlere; fiyat artışlarıyla ortaya çıkan geçim krizine karşı, kendileri gibi zenginlerden daha çok vergi alınması çağrısı yapmasını anlamlı buluyoruz😊
- ❑ İş insanları, Pazar günü sol görüşlü eylemcilerin yaptığı protesto gösterisine katılarak dünya çapında daha adil vergi politikaları izlenmesi talebini seslendirdiler.
- ❑ BBC'nin haberine göre İngiltere'den milyoner iş insanı Phil White "Dünyanın geri kalanı ekonomik krizin ağırlığı altında ezilirken milyarderler ve dünya liderleri bu kapalı tesiste tarihin dönüm noktalarını tartışmaya geliyor. Siyasi liderlerimizin, en varlıklı, krizin ekonomik etkisini en az hisseden ve bir çoğunun çok az vergi verdiği bilinen bu insanları dinlemeye gelmesi inanılmaz bir şey" dedi ve ekledi:
- ❑ "Bu konferanstan çıkabilecek tek makul karar zenginleri vergilendirmek olur. Vergilendirin bizi!"

TCMB & Finansal İstikrar Raporu

- ❑ Bu hafta TCMB Para Politikası Kurulu faiz kararını açıkladı. Banka faizi yüzde 14'te sabit tutarken, değerlendirme süreçleri tamamlanan teminat ve likidite politika adımlarının devreye alınacağını ifade etti.
- ❑ TCMB karar metninde makro ihtiyati setinin ek tedbirlerle kararlı bir şekilde uygulanacağı belirtildi.
- ❑ Tüketici enflasyonu bu yıl Türkiye'de geniş çaplı fiyat artışları sonucu nisan ayında %70'e kadar ulaştı. Bu yılın başlarında görece daha hafif dalgalanan lirada kayıp nisan faiz kararı sonrası Fed'in sıkılaştırma temposunu sertleştirmesi, jeopolitik gelişmeler ve rezerv endişeleri sebebiyle hızlanmış oldu.
- ❑ *Haftanın son gününde yayınlanan Finansal İstikrar Raporu'na göre ise ; reel sektörün yabancı para borcu gerilerken, kur riski göstergelerinde iyileşme sürüyor. Bankacılıkta aktif kalitesi olumlu görünümü koruyor.*

Terra Kaynaklı Düşüş Kalıcı mı?

- ❑ Merkeziyetsiz finansın (De-Fi) en büyük deneylerinden birini destekleyen blok zincir ekosistemlerinden Terra sabitkoininin çöküşü hali hazırda ayı piyasasına girmiş olan kripto piyasasındaki düşüşün daha da büyümesine neden oldu.
- ❑ Terra yetkililerinin yeni bir blok zincirle tekrar hayata geçirme planlarına rağmen De-Fi dünyasının geri kalan kısmı çok ikna olmuşa benzemiyor. Bunun yanında Ethereum'ü daha enerji verimli hale getirecek süreçte yaşanan bir hata da kripto piyasasıyla ilgili endişelerin artmasına neden oldu.
- ❑ Öte yandan ABD Merkez Bankası (Fed) Başkan Yardımcısı Lael Brainard, tüketicilerin, yatırımcıların ve finansal istikrarın korunması için dijital varlıklara yönelik düzenlemeye ihtiyaç olduğunu ifade etti.
- ❑ Hafta başında bir açıklama da Avrupa Merkez Bankası Başkanı Christine Lagarde'den gelmişti: kripto para birimlerinin "hiçbir şeye dayanmadığını"; riskleri anlamayan, her şeyi kaybedebilecek ve büyük hayal kırıklığına uğrayabilecek insanlar için endişeli olduğunu, bu yüzden bu piyasanın düzenlenmesi gerektiğini Hollanda televizyonuna konuştu.

Haftanın Kafa Karıştırıcı Konuları

- ❑ Bu hafta TRT bandrol ücret oranları yeniden belirlendi. Cep telefonlarında yüzde 10 olan oran yüzde 12'ye, akıllı kol saatlerinde yüzde 8 olan oran yüzde 14'e, bilgisayar ve tablette ise yüzde 2 olan oran yüzde 4'e çıkartıldı. **TRT Katkı payı bir dolaylı vergi değildir; 1984 yılından itibaren alınmaya başlanan TRT payı, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun giderlerini karşılanabilmesi için alınan kesintidir.**
- ❑ Akaryakıt fiyatlarına peş peşe zam gelmeye devam ediyor. Geçtiğimiz gün benzin ve motorin fiyatlarına bugünden itibaren geçerli olmak üzere zam yapılmıştı. Cumartesi gününden itibaren geçerli olmak üzere benzine 70 kuruş ve motorin grubuna 97 kuruş zam gelecek. Yeni gelen zamlarla birlikte benzinin litre fiyatı 25 lirayı geçecek. **Peki petrol fiyatlarında düşüş olduğu halde benzin ve türevlerine gelen zam ya da aralarındaki fiyat farkı nasıl açıklanır? Crack Spread ile hammadde ile mamul mallar arasındaki fiyat farkıdır ve yaygın olarak Petrol & Gaz Endüstrisinde kullanılır; Şu anda en yüksek seviyelerinde...**
- ❑ *Son dönemde sıklıkla bankamatikten çekilen paraların matbaadan yeni çıkmış para olduğu, dolayısı ile Merkez Bankası'nın para basıp enflasyonu körüklediği konuşuluyor. **Oysa Banknot matbaasında para basmak para arzını artırmaz. Çünkü bu şekilde basılan para "helikopterle dağıtır gibi" ekonomiye sokulamaz. Bankamatikten para çekmek de para arzını artırmaz. Neden mi? Para arzının farklı tanımları vardır. M1 tanımlı para arzı kabaca dolaşımdaki nakit para ve vadesiz mevduattan oluşur. M2 ise M1'e ilave olarak vadeli mevduatları da kapsar. Bankamatiğe gidip para çekildiğinde mevduat hesabınızdaki para azalırken nakit tuttuğunuz para artar. Yani para arzının kompozisyonu değişir, ama miktarı sabit kalır.**

Haftadan Kalanlar

- ❑ Dünya Gazetesi'nin aldığı veriye göre; Borç ödemelerindeki sıkıntı, icra iflas istatistiklerine de yansdı. İcra dosyalarının sayısı 24 Mayıs itibariyle 23,5 milyona yükseldi. Yılbaşından bu yana ise icra dosya sayısı 1 milyon artış gösterdi.
- ❑ Hindistan, çelik üretiminde maliyetlerin artmasını gerekçe göstererek, kendi iç piyasasındaki fiyatları düşürmek amacıyla çelik ürünleri ihracatında vergi getirdi. Bu karar; Türk çelik sektöründe olumlu bir gelişme olarak değerlendirildi.
- ❑ Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı kira artışları konusunda düzenleme için çalışma başlattı.
- ❑ TCMB Mayıs ayı Piyasa Katılımcıları Anketi'nin sonuçlarına göre, yıl sonu enflasyon beklentisi yüzde 57,92'ye çıktı. Bir önceki anket döneminde bu oran yüzde 46,44 idi. Yıl sonu dolar/TL beklentisi de 17,57'ye çıktı.
- ❑ Türkiye Bankalar Birliği TRLIBOR endeksli işlemlerin 1 Temmuz'da TLREF'e geçeceğini duyurdu
- ❑ İngiltere, Rus milyarder Roman Abramoviç'e ait olan ChelseaFC futbol kulübü için ABD'li Todd Boehly'nin liderliğindeki konsorsiyumun 5,3 milyar dolarlık teklifini onayladı.
- ❑ ABD'de ilkokula silahlı saldırı: oldu: 18'i çocuk 21 kişi hayatını kaybetti
- ❑ Resmi Gazete'de; Ar-Ge ve tasarım merkezleri ile teknoloji geliştirme bölgelerinde çalışan personel, merkez veya bölge içinde çalıştıkları süre kadar dışarıda geçirdikleri süreler için de gelir vergisi teşvikinden yararlanabilecek.
- ❑ Basın, sosyal medya ve internet haberciliğine ilişkin düzenlemeler içeren "Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" TBMM Başkanlığına sunuldu.
- ❑ Şeker İş Sendikası, gümrüksüz olarak 400 bin ton şeker ithalatına yönelik tarife kontenjanı açılmasına yaptığı itirazda, "Aksine iç fiyatları yükseltici yönde etki yapacağı kesin olarak gözükmemektedir." denildi.

Hizmet, Perakende Ticaret ve İnşaat Güven Endeksleri, Mayıs 2022

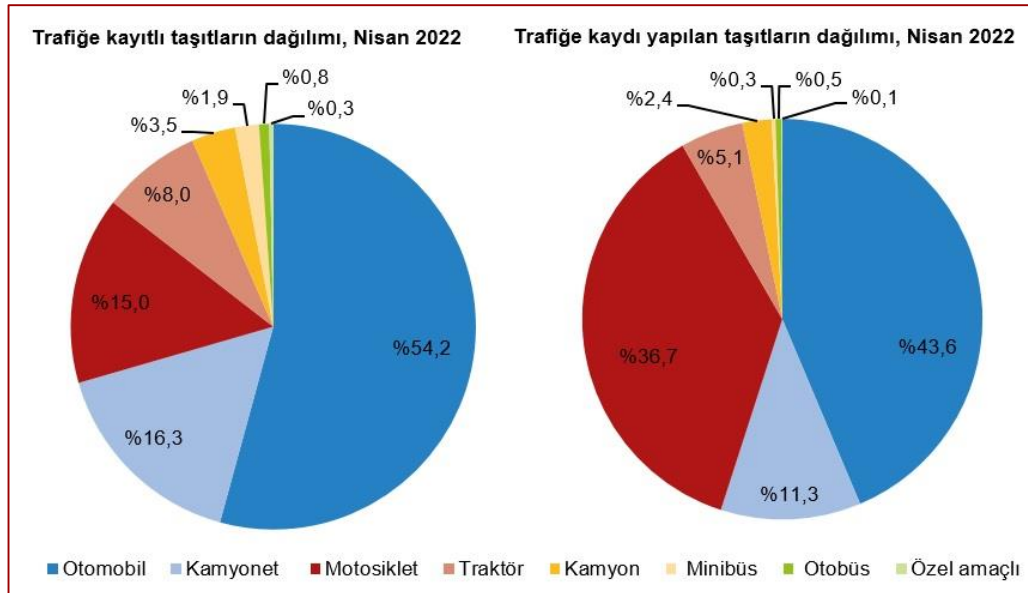
- Mevsim etkilerinden arındırılmış güven endeksi Mayıs ayında bir önceki aya göre; hizmet sektöründe %6,1 ve perakende ticaret sektöründe %1,7 artarken, inşaat sektöründe %2,2 azaldı.

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	Nisan	Mayıs	Nisan	Mayıs
Hizmet sektörü güven endeksi	114,6	121,7	3,0	6,1
Son 3 aylık dönemde iş durumu	115,7	122,4	0,6	5,8
Son 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep	114,5	121,8	0,7	6,3
Gelecek 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep beklentisi	113,8	120,9	8,0	6,2
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	119,4	121,4	2,9	1,7
Son 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar	131,7	140,5	2,2	6,7
Mevcut mal stok seviyesi ⁽¹⁾	105,0	103,7	1,8	-1,2
Gelecek 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar beklentisi	121,5	120,1	4,6	-1,2
İnşaat sektörü güven endeksi	83,5	81,6	3,0	-2,2
Alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyi	80,7	76,9	4,9	-4,7
Gelecek 3 aylık dönemde toplam çalışan sayısı beklentisi	86,2	86,4	1,3	0,2

(1) Mevcut mal stok seviyesi endeksinin artışı stok azalışını, azalışı ise stok artışını göstermektedir.

Motorlu Kara Taşıtları, Nisan 2022

- ❑ Nisan ayında 118 bin 974 adet taşıtın trafiğe kaydı yapıldı:
- ❑ Nisan ayında trafiğe kaydı yapılan taşıtların %43,6'sını otomobil, %36,7'sini motosiklet, %11,3'ünü kamyonet, %5,1'ini traktör, %2,4'ünü kamyon, %0,5'ini otobüs, %0,3'ünü minibüs ve %0,1'ini özel amaçlı taşıtlar oluşturdu.
- ❑ Trafiğe kaydı yapılan taşıt sayısı bir önceki aya göre %21,4 arttı:
- ❑ Nisan ayında trafiğe kaydı yapılan taşıt sayısı bir önceki aya göre motosiklette %73,4, traktörde %13,2, otomobilde %4,1, otobüste %3,0, kamyonette %2,0 artarken minibüste %32,0 ve kamyonda %11,8 azaldı. Özel amaçlı taşıtta ise değişim olmadı.

Ekonomik Güven Endeksi, Mayıs 2022

- Ekonomik güven endeksi Nisan ayında 94,7 iken, Mayıs ayında %2,1 oranında artarak 96,7 değerine yükseldi. Ekonomik güven endeksindeki artış; tüketici, hizmet ve perakende ticaret sektörü güven endekslerindeki artışlardan kaynaklandı.
- Bir önceki aya göre Mayıs ayında tüketici güven endeksi %0,4 oranında artarak 67,6 değerini, hizmet sektörü güven endeksi %6,1 oranında artarak 121,7 değerini, perakende ticaret sektörü güven endeksi %1,7 oranında artarak 121,4 değerini aldı. Reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi %0,7 oranında azalarak 107,0 değerini, inşaat sektörü güven endeksi %2,2 oranında azalarak 81,6 değerini aldı.

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	Nisan	Mayıs	Nisan	Mayıs
Ekonomik güven endeksi	94,7	96,7	-1,1	2,1
Tüketici güven endeksi	67,3	67,6	-7,3	0,4
Reel kesim güven endeksi	107,7	107,0	-0,5	-0,7
Hizmet sektörü güven endeksi	114,6	121,7	3,0	6,1
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	119,4	121,4	2,9	1,7
İnşaat sektörü güven endeksi	83,5	81,6	3,0	-2,2

Endeks değerleri mevsim etkilerinden arındırılmış değerlerdir.

Ekonomik Güven Endeksi, Mayıs 2022

- Ekonomik güven endeksi Nisan ayında 94,7 iken, Mayıs ayında %2,1 oranında artarak 96,7 değerine yükseldi. Ekonomik güven endeksindeki artış; tüketici, hizmet ve perakende ticaret sektörü güven endekslerindeki artışlardan kaynaklandı.
- Bir önceki aya göre Mayıs ayında tüketici güven endeksi %0,4 oranında artarak 67,6 değerini, hizmet sektörü güven endeksi %6,1 oranında artarak 121,7 değerini, perakende ticaret sektörü güven endeksi %1,7 oranında artarak 121,4 değerini aldı. Reel kesim (imalat sanayi) güven endeksi %0,7 oranında azalarak 107,0 değerini, inşaat sektörü güven endeksi %2,2 oranında azalarak 81,6 değerini aldı.

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	Nisan	Mayıs	Nisan	Mayıs
Ekonomik güven endeksi	94,7	96,7	-1,1	2,1
Tüketici güven endeksi	67,3	67,6	-7,3	0,4
Reel kesim güven endeksi	107,7	107,0	-0,5	-0,7
Hizmet sektörü güven endeksi	114,6	121,7	3,0	6,1
Perakende ticaret sektörü güven endeksi	119,4	121,4	2,9	1,7
İnşaat sektörü güven endeksi	83,5	81,6	3,0	-2,2

Endeks değerleri mevsim etkilerinden arındırılmış değerlerdir.